

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravištvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . „ 2.—
četrletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 30.

V Ljubljani, dne 24. junija 1910.

Leto V.

Država za uradniška stanovanja.

Leta 1908. so se po predlogu dunajske vlade določili štiri milioni kron za uradniška stanovanja. Ker je način, kako se ta denar uporablja, splošno zanimiv, in ker se iz tega tudi delavci lahko podučijo, kako naj bi se skrbelo za njihova stanovanja, pojasnimo tukaj celo zadevo.

Denar upravlja ministrstvo za javna dela. Daje se na posodo samo zadrugam, ki imajo namen za svoje zadrušnike-uradnike pozidati zdrava in ceno stanovanja. Pogoji so ti-le:

1. Zadrugi deleži se smejo obrestovati kvečjemu po 4%.

2. Za zemljišče in za čas, ko se poslopje zida, posodi ministrstvo denar zadrugi brezobrestno.

3. Ko je dozidano, mora zadruga vzeti na posodo denar pri kakšni hranilnici na prvo mesto. Hranilnice smejo dajati samo do polovice vrednosti. Potemtakem je treba skrbeti še za drugo polovico.

4. Kar prejme zadruga od hranilnice, mora vrniti državi. Na drugo mesto se pa vknjiži država, ki da posojila do štirideset daljnjih odstotkov, tako da je potemtakem 90 odstotkov vseh stroškov pokritih. Za 10 odstotkov mora skrbeti zadruga sama s svojimi deleži, oziroma s kakim posojilom proti osebnemu jamstvu.

5. Državno posojilo je poceni. Zahteva se, in sicer šele, ko je preteklo četrto leto, odkar je poslopje pozidano, po 3% obresti in 1/2% amortizacije.

Dobrote, ki jih imajo torej uradniške stavbne zadruge od države, so zelo velike. Prvič more zadruga z majhnimi sredstvi začeti velike stavbe, ker dobi brezobrestno posojilo za zemljišče in za to, da med stavbo plačuje podjetnike. Drugič ima zagotovljeno posojilo na drugo mesto do 90%. Denarni zavodi, ki dajejo na drugo mesto, so navadno precej dragi in pri njih se dobi kvečjemu do 75% vrednosti, torej samo 25% preko posojila na prvo mesto. Tretjič

je pa državno posojilo zelo ugodno, ker se zahtevajo zanj samo trije odstotki obresti in pol odstotka amortizacije, tako da je dolg v dobro 50 letih plačan.

Vzemimo si zgled! Stavbna zadruga hoče postaviti stavbo za 100.000 kron. Denimo, da stane zemljišče 16.000 kron in da se vrhu tega za čas stavbe potrebuje 30.000 kron; to posojilo je brezobrestno. Na obrestih po 5% ima torej zadruga 1800 K dobička. Ko je stavba dodelana, najame zadruga pri kaki hranilnici posojilo na prvo mesto, ki znaša polovico stroškov 50.000 K; tako posojilo se dobi v Ljubljani po 4 1/2 do 4 3/4%. Obresti znašajo torej 2250 do 2375 K. Država posodi na drugo mesto do 90% cele stavbne svote, torej 40.000 K po 3%; obresti znašajo torej 1200 kron; amortizacija po pol odstotka znaša 200 K. Ko bi zadruga najela drugo posojilo pri kakem denarnem zavodu, bi ne dobila nikoli tolike svote in vrh tega v naših razmerah izlepa ne pod 5 1/2%. Četrto leto je pa državno posojilo še brezobrestno. Tudi tukaj pride zadrugi v prid 550 kron.

Ostalo svoto mora pokriti zadruga s svojimi sredstvi, zlasti z deleži, ki se ne smejo obrestovati nad 4%. Recimo, da ostane celih 10.000, da se torej dobiček 2350 K, ki se je napravil pri stavbi ne vpoštevajo, marveč ostaja na razpolago zadrugi, potem je treba plačevati 400 kron daljnjih obresti.

Potemtakem se mora za hišo, ki stane 100.000 K, plačevati obresti 2250 + 1200 + 400 kron = 2850 K in 200 K amortizacije; skupno torej 4050 K. Povprek se morejo vsled tega stanovanja oddati tako, da nese hiša čistih 4%, na vsak način ceneje, nego more kak zasebnik zahtevati od kapitala, ki ga je vložil v hišo.

Tudi za delavska stanovanja moramo najti podobno pot. Treba je pa dvojne izpremembe. Prvič mora biti redno mogoče zidati hišice, ki preidejo v last delavcem. Uradniško stavbno društvo ne zida rodbinskih hiš; stavbe, ki jih zgradi, ostanejo za vedno njegova last. Drugič ne kaže, da bi država posojala na drugo mesto, ker bi se

za to zahtevala preogromna svota, marveč država naj bi samo prevzela jamstvo za posojilo na drugo mesto. Z njenim jamstvom bi se posojilo lahko dobilo pri hranilnicah. Vrh tega naj bi pa s podporami omogočila stavbnim društvom podeljevati svojim članom polajšave pri posojilih.

V sedanjih razmerah, ko za letošnje leto grozi primanjkljaj najmanj 70 milijonov kron, se more pa od države pričakovati le malo. Zato morajo poseči vmes dežele in občine. Delavci v državnih podjetjih, n. pr. v tobačnih tovarnah, morajo pa na vsak način že zdaj zahtevati, da država zanje vsaj toliko zaskrbi glede na stanovanja, kakor je že za uradnike.¹

J. S. Z.

Skupina paznikov prisilne delavnice v Ljubljani. Dne 16. junija so zborovali pazniki ljubljanske prisilne delavnice v S. K. S. Z. na shodu, ki sta ga sklicali podpredsednik trgovske in obrtne zbornice Ivan Kregar ter načelnik J. S. Z. dr. Ivan Zajec. Shoda so se udeležili vsi pazniki, razven onih, ki so bili službeno zadržani. Na shodu je bil razgovor o razmerah v prisilni delavnici. Govorila sta sklicatelja shoda Ivan Kregar in dr. Ivan Zajec ter priporočala paznikom, da se v svrhu strokovne izobrazbe in izboljšanja službenih razmer naslonijo na J. S. Z. To misel so zborovalci navdušeno in z živahnim pritrdjevanjem vsprejeli in soglasno sklenili, da se ustanovi skupina paznikov, ki pristopi k J. S. Z. Skupino so takoj nato ustanovili in izbrali odbor. Pristopili so k njej vsi navzoči pazniki z zagotovilo, da bodo zbrali v J. S. Z. vse paznike. Dr. Ivan Zajec je poudarjal na shodu, da pozna dva stanova v deželi, ki sta socialno velike važnosti, o katerih se pa ne

¹ Vzorna pravila za stavbena društva, vse potrebne tiskovine in knjige in razna navodila se dobe pri dvorni in državni tiskarni na Dunaju za nizko ceno.

Carska zločinstva.

(Dalje.)

»Moje edino dete je, nerad jo silim k zakonu,« ugovarja Festul.

»Ali ste vi Rimljan, Mark?« reče Milvij in skoči pokonci, »ali ste grški oče v tragediji? Pomislite: vi bodetetast Scevijski zakladom in kupili bodeta zeta Milvija! Vaša hči se bo kmalu utolažila; z zlatom in svilo vzbijim vsako žensko, tudi ona ne bo zaostajala.«

Festul zmažu je z glavo. »Vi ne poznate Metele,« reče in vstane. »Toda, pridite; poročiti vam hočem o zadnjih sto možnjah sester, ki mi jih je poslal Scevij.«

»In ki so mi bile ukradene od moje gotovine; šepeta Milvij na tihem. »Čas je, da doseže ta smešna igra svoj konec, preden me bebec postavi na beraško palico.«

V.

Isto solnce, ki je obsevalo Festulov vrt s svojo zlato svetlobo, sije tudi v veliko so-

¹) Tragedija = žaloigra. Žaloigre jele so se razvijati na Grškem, za Eshilom, Sofoklejem, Evripidom. V žaloigrah opeval je pesnik osodo slavnih, velevažnih mož in junakov.

bano kraljeve palače v Rimu. Zapravljivo krasno je uravnano vse v tej dvorani; in v krasoti na vonjavnem vrtu najdražjih cvetlic v raznih posodicah, stoji postelja iz dragocenega lesa in na postelji leži gospa.

Gospa, ki je stara okoli 40 let, je veličastne lepote. Kakor je vse okoli nje lepo, tako je tudi na njej vse lepo in okusno opravljeno.

Gospa ta je Agripina, imperatorjeva mati, vdova pokojnega Klavdija. To je prva žena v kraljestvu, katere moč je pri množici bolj v čisljih nego Neronova.

Pred njo na blazinici kleči Epiharita, prijateljica in bralka cesarice. Tudi ona je bogato opravljena; kajti njena gospa rada vidi krasoto tudi na drugih. Bralka drži v roki zvitek, na katerem je napisana žalostna Eshilova igra in bere visoki gospej. Toda nekaj časa sem se vidi, da je Agripina zelo razmišljena; njen vedno živi duh se peča menda z drugimi mislimi.

»Dosti!« reče, ko ravno preneha Epiharita. »Čemu mi je izmišljena, ako smo mi sami igralci v resnični igri? Epiharita, jaz nisem zadovoljna, bojim se, bojim. Od si-

Eshilova igra = žaloigra, kakor zgoraj omenjeno.

noči, tako govorica, neki biva moj sin skrivaj v Rimu, akoravno je šele danes naznanil svoj prihod. V eni uri se prične slovesni obhod. Že se gnete malodušno in hlapčevsko starešinstvo v prestolno dvorano; že sprejema Neron svoje prijatelje, prej nego se mu zdi vredno, da pozdravi kot cesar rimske očete; zame, svojo mater, nima le enega kratkega trenutka! Lizuni in napihovci so dosegli svoj namen, odvrnili so ga od mene, in — Epiharita, zaupala ti bom: ako je že tako daleč, da pride očitna, nerazrušljiva razprtija med Neronom in menoj; ako je deček znal pretrgati vez pokorščine, s katero ga spravljam nase; ako čuti, da je prost materinega posilstva, — potem pride nanj sramota, da se je udal tej vezi; potem bo zardel, ko me bo videl — in se me bo tako dolgo sramoval, da bo ista roka, ki je dala strup Britaniku in poslala Oktavijo v smrt, umorila svojo lastno mater. Toda, še ni uničena moja moč,« govori dalje in se zravna pokonci. »Ako Neron ni prišel k meni, je materina dolžnost, da poišče sina. Pokliči moje gospe, Epiharita, daj mi bagreni plašč; grem v dvorano, da pozdravim cesarja.«

(Dalje prihodnjič.)

omenja mnogo. Ta dva sta bolniški strežniki in pazniki prisilne delavnice. Čas hiti in vsak dan prinese novih zahtev na polju bolniške oskrbe in prisilne vzgoje. S tem rastejo tudi zahteve, ki jih stavijo socialni zavodi na strokovno izobrazbo in moralno ukrepitev onih stanov, ki so glavna opora pri izvrševanju najplemenitejših socialnih dolžnosti moderne družbe. Mi hočemo imeti izobraženo strežništvo, hočemo imeti strokovno izvrstno kvalificirane paznike; saj je težavna njih služba, odgovornost velika, in uspehi teh zavodov so odvisni nemalo od strežnikov in paznikov. Ako hočemo izvršiti potrebne reforme prisilne delavnice, če hočemo izpeljati, kar nam nudi in veleva moderna socialna veda, ne bomo mogli tega nikdar izvesti, ako se ne bomo mogli zanašati na dobre paznike. Jasno je, da je treba za paznike tudi v strokovnem oziru kaj storiti. Najkrajša in najzanesljivejša pot je pač pot samopomoči. Pazniki rabijo organizacijo, ki bi jim oskrbovala strokovno izobrazbo in nobenega dvoma ni, da bo dobra in modrena strokovna izobrazba prinesla paznikom tudi boljše službene razmere. Tudi paznik je družinski oče, ki želi in hoče preživeti nekaj ur v sredi svoje družine. Paznik bodi sodelavec ravnateljev v prisilni delavnici, med obema vladaj razmerje, kakoršno zahteva plemenita naloga — vzgajati prisiljence, katerih žalosten položaj vzbuja v srcu človekoljuba največjo pozornost in mnogo ljubezni. Po shodu je predsednik skupine izrekel dr. Zajcu toplo zahvalo za poučen shod, obetajoč, da se bodo vsi pazniki ravnali v smislu njegovih izvajanj, kar bo v korist paznikom in zavodu samemu. Ni dvoma, da bo skupina paznikov dosegla veliko uspehov za paznike in zavod sam.

Skupino J. S. Z. so ustanovili dne 15. junija v Šturjah pri Ajdovščini. Pozdravljena!

Pozor na delavsko mladino. Tone Kristan se baha, da je proti »klerikalni reakciji« v Idriji že organiziranih v idrijski mladeniški zvezi 300 članov in želi takih organizacij tudi za Zagorje, Jesenice, Ljubljano in njeno okolico. Opozarjamo naše organizacije, naj posvečajo nekoliko več pozornosti, kaj da delajo socialni demokratje pri snubitvi mladine. Na naši strani, osobito v delavskih krajih se mora posvečevati mladini še večja pozornost, kakor do zdaj in kar je glavno: Že mladina naj pristopa k »Jugoslovanski Strokovni Zvezi«.

Sava. Delavci in delavke, v nedeljo, dne 26. junija vsi na Javornik, kjer bode političen shod, po shodu pa ustanovitev J. S. Z. za Javornik. Na shodu govorita dva poslanca, g. dr. Janez Ev. Krek in g. Janez Piber. Shod se vrši pri Vodičarju, pričetek ob pol 4. uri popoldne.

Litija. Litijski delavci in delavke! Ne spimo več, — ker zbudili smo se iz dolgega spanja! Organiziranih nas je že do 150 v litijškem k. s. izobraževalnem društvu in tudi plačilnica J. S. Z. bo kmalu prekoračila število 70. Vsako sredo imamo delavske večere, kjer se seznanjamo z različnimi delavskimi problemi. Tudi nekaj shodov smo že imeli. Pred kratkim nas je obiskal naš vrli poslanec dr. Zajc in nam na shodu pri Pugetljnu lepo pojasnil delovanje S. Z. S. v delžnem in državnem zboru v korist slovenskemu delavstvu. Uvideli ste, da le ona nam more dopomoči, ker hoče, kar je že pokazala in ima v sebi edino moč in žilavost. Zato se je bomo pa tudi s celim srcem oklepali in zanjo borili. Tudi nam je omenjeni naš delavski prijatelj očrtal J. S. Z. in važne izgovore in pomisleke jasno zavrnil. Do sto delavcev si je navdušeno vtisnilo lepe besede v svoja srca in v kratkem že bodele gotovo več slišali o lepih in večjih uspehih združevalnega gibanja. Le naprej po jasno začrtani poti. Delavski pozdrav.

Litija. 16. junija. Ta teden je zašel po dolgem času k nam zopet oni zagorski Čobal, ki je pred leti naše delavstvo pustil na cedilu. Zbral je v gostilni »pri pošti« 6, šteje šest mandeljcev somišljenikov. Kajpak jim je razlagal svojo rdečo modrost. Toda njegovim backom ni šlo v glavo. Dva, ki že zdavno poznata njegove otrobe, sta se rajši s kvartanjem vpričo njega zabavala, on pa ju je moral gledati srepi in končno priti do zaključka, da bo boljše svoj prihod napovedati ob času izplačila, ko bode mogoče ljudem denarce v gostilno nesti, ako hoče še kaj več poslušalcev-kvartancev pred sabo gledati. Gospod Čobal, le pridite še k nam, toda rajši prinesite mesto zagorskih otro-

bov par lepih kvart ssabo — Vas bomo bolj veseli. Samo pazite, da ne bodele opeotovano »osušeni« po »štefletencugu« domu vandrati. —

Litija. Pri nas so v topilnici jako slabe razmere nastale. Delavcev manjka — toda kje se naj dobodo, to je težko vprašanje. Mnogo je domačinov, ki so izvrstni delavci in bi radi delali — toda gospodje »šefi« so tako »kšajti«, da rajše gredo na Hrvaško in Štajersko iskat slabejših delavcev, jim vožnjo sem in nazaj povrniti ter plačevati po 4 krone na dan, kakor pa dobiti in plačati vztrajne, krepke in pridne domačine z 2 K 40 vin. do 3 K na dan. No, in pri tej brihtni špekulaciji imajo še to smolo, da jim ti čez 14 dni domu uidejo. Kajpak, da imajo nekateri gospodje v kanceliji strašansko »lušt« do rajžanja na stroške naše revne topilnice, ki nima denarja, da bi delavcem vsaj za 10 vinarjev povišala dnevno. Gospodje, le še tako naprej! Želimo Vam še več takih pohodov in izidov. Samo glejte, da v kratkem ne izgubite še to betvico domačinov, ki Vas še pokonci drži. Čudno se nam zdi, da g. ravnatelj ne uvidi tega. Ni čudo, ker le grbasto in hromo modrost uradnica I. poslušala.

Litija. V naši topilnici si dovolijo nekateri višji gospodje malo surovosti napram delavcem. Toda kratko rečeno, kaj takega ne bomo dolgo trpeli. Tudi se večkrat zgodi, da nekateri neljube osebe brez pravih vzrokov odpuste. Ni čuda, da se lahko z nami tako dela, ker vidijo naši generali, da smo še premalo organizirani. Zato pa le pristopite v obilnem številu v J. S. Z., ki nam nudi poleg drugih reči tudi krepko obrambno varstvo. Spametujmo se vendar enkrat, — če ne, se bo z nami še bolj pometal.

Litija. Pri nas predilničarjih »kolenari« in zabavlja zoper J. S. Z. in krščansko delovanje organizacije neki dolgokraki in po prajzovsko ter čobalsko brihtni možicelj. Toda svetujemo mu, da le naj utihne, sicer se mu utegne res enkrat skolenariti v naši tovarni. Kaj se bo »kunšval« zoper nas, litijske predilničarje, tak, ki se je od nas tega naučil, kar še sploh pametnega vé.

Smrdeče cvetke.

Socialna demokracija za morilke. »Tonetov« »Naprej« piše: »da je marsikak detomor razumljiv in oprostljiv«. Viš, Tone, kaj tako neumnega še nisi zapisal, kakor ko si to zapisal. Poglej! Z marsikom, ki si mu uničil obstanek, si skregan. Kaj, ko bi te kdo teh zato zadavil. Mi bi rekli, ni storil prav, človek ni mlađ maček, ampak po tvojem bi bil tak umor razumljiv: jeza, strast, to so vsi taki momenti, ki spravijo človeka, da mu hipoma zatemni um. Ali bi ti bilo všeč, če bi tvoj morilec za to ostal nekaznovan. Seveda, rabimo to le kot primero, ker resnično ti privoščimo še zelo, zelo dolgo življenje, rabimo jo pa zato, ker se mora tebi vsaka reč lepo domače povedati, da jo razumeš.

Papova Tone Kristan še vedno vleče na dan. Viš, Tone, to je od tebe zelo, zelo ne- previden. Poglej, mi že dolgo popolnoma natančno znamo, zakaj da nisi več strokovni socialnodemokratski tajnik, ampak zapisal stvari, ki ti gotovo ne bi bila ljuba, nis- mo. Sicer se pa še lahko zgodi, da pričnemo stikati za tem, zakaj da ne romaš več vsako nedeljo po shodih izven Ljubljane, ker to ravno tako dobro znamo, kakor znaš ti to sam.

Rejc se Tonetu tudi smili. Mož je bil namreč obsojen v Ljubljani na smrt, ker je vrgel v Idrijo svojo ženo, s katero je ravnal tako, kakor ne dela niti svinja z mehomo. »Slovenec« je suho povedal, da je bil Rejc socialni demokrat, mi tega še omenili ni- smo, ampak cela Idrija se je krohotala, ko je čula, da se Tone celo ne upa odgovarjati za Rejca, češ, da je Filipič v porotni dvorani povedal, kakšno je bilo Rejčevo razmerje nasproti socialni demokraciji. Seveda je povedal, namreč da je bil član »Unije«, predno je odšel na Prusko in da je hotel zopet vstopiti, ko je prišel nazaj. Nič ne dé, da ga je označil Filipič za simulanta, glavno je, da je bil Rejc organiziran socialni demokrat, česar vse zvijanje ne izbriše, ka- kor tudi nič ne pomaga, če Tone tisočkrat zatuli svoj priljubljeni laže, o katerem še sam ne zna, kdaj ga je izustil in kdaj da ga zapiše. Na smrt obsojeni Rejc je bil socialni

demokrat, ki je po idrijskih oštarijah po- navljal, kar ga je Tone učil, doma pa pre- tepal svojo ženo, ko se je navzel Tonetovih naukov o svobodni ljubezni. Tako je in nič drugače ni bilo; Tone pa zdaj iz hvaležnosti ubogo, na smrt obsojeno žrtev Tonetove svobodne ljubezni zmerja z analfabetom, ki ni znal ne pisati, ne brati. Tone, to ni lepo od tebe, da zmerjaš »sodruha Rejca« tako neelegantno.

Tobačno delavstvo.

Za stare penzioniste in penzionistovke. Znano je našim bravcem in bravkam, da niso bili deležni povišanih penzij stari pen- zionisti. Naša organizacija je takoj posre- dovala pri finančni upravi za stare penzi- oniste. V Ljubljani smo sklicali več sestankov in shodov vpokojenega tobačnega de- lavstva in vposlali finančnemu ministrstvu in glavni direkciji več prošnjá po poslancu Gostinčarju. Akcija za vpokojeno tobačno delavstvo je bila uspešna. Finančni mini- ster Bilinski je namreč naznanil v svojem govoru dne 22. t. m. ob proračunski raz- pravi, da postanejo stari penzionisti in penzionistovke deležni zvišanih pokojnin najkasneje 1. oktobra.

Iz proračuna tobačnega monopola za leto 1910. objavljamo sledeče številke: Iz- datki tobačne uprave so proračunani za leto 1910. na 106,875.500 kron, torej letos za 9,939.100 K več kakor lani. Med izdatki so najprej vračunani upravni stroški, ki zna- šajo za leto 1910. 5,182.100 K, torej za 262.100 kron več kakor za leto 1909. Od teh 262.100 kron dobe 46.030 K nekaj novi nadzorniki in pa nekateri poslovođe, vratarji in sluge, katerim se je uravnala plača. Nadalje dobe od te vsote 46.200 K tisti, ki se jim je izro- čila uravnava vseh zdravniških stroškov in prenositev istih na erar. Različni potni in selilni stroški novih nadzorovalnih organov so proračunani na 40.000 K. Poprava raz- ličnih poslopij 94.800 K. Stroški za nakup tobaka in plača delavstva so proračunani na 97,110.000 K. Od te vsote dobe delavci 28,800.000 K. Delavstvo dobi za leto 1910. 1,430.000 K več kakor za 1909., ker se mu je za to vsoto povišala. Za jetične delavce se je letos vzelo 40.000 K v proračun. Od leta 1909. dobe delavci, ki imajo 10 službenih let, tri dni dopusta; oni, ki imajo 20 službenih let, pa šest dni dopusta. Velik napredek na polju higijene se je napravil z zavetišči za dojenje. Kjer jih še ni, se bodo v kratkem zgradila. Velik napredek in prid delavstvu se je izvršil tudi s tem, da je prevzel erar poplačitev vseh zdravniških stroškov, med- tem ko so dosedaj bolniške blagajne 25% plačevali. Stroški pri prodaji tobaka so proračunani za leto 1910. na 3,173.400 kron. Izvanredni stroški so proračunani za leto 1910. na 1,410.000 K. Od leta 1900 do 1910 so se zvišali stroški pri nakupu tobaka za od 51,2% do 56,3% in stroški za osobje to- bačnih tovarov od 21,8% do 36,7% vseh stroškov. — Dohodki so proračunani za leto 1910. na 272,147.000 K, torej za 20,939.200 K več kakor leta 1909. Dohodki tobačnih izdel- kov so narasli od leta 1900 do leta 1910. od 210 milijonov na 265 milijonov kron. Če se torej primerja dohodke 272,147.000 kron z izdatki 106,875.500 kron, vidimo, da donese tobak državi za l. 1910. dobička 165,271.500 kron, torej za 11.000.000 kron več kakor leta 1909., a dobiček bo najbrže večji, kakor je bil proračunan. — Poročevalec v tobačnih zadevah je bil naš poslanec dr. Korošec, ki je stavil tudi primerne resolucije, ki so bile vse sprejete.

Med brati in sestrami.

Rejc je bil socialni demokrat.

Idrija. Piše se nam: Zadnja številka »Napreja« nekoliko popisuje rudarja Rejca, tistega, ki je zavratno umoril svojo soprogo. Konečno ga tudi zagovarja, namreč: da je bil žrtva usode: analfabet, ni znal ne pisati, ne brati, nesrečno oženjen, zakon brez otrok, žena histerična, mož slabič, brez izobrazbe, ter da ni bil socialni demokrat. Tudi mi ne rečemo, da ni bil analfabet ter da je bil brez izobrazbe, da pa ni bil socialni demokrat, to je gola laž, kajti on je bil zvest pristaš socialnodemokratske stranke, izobražen je bil toliko, kolikor se je izobrazil na mokra- škkih shodih in diskuzijah, saj je dostikrat tarnala njegova rajna žena proti kaki prija- teljici, da odkar je začel mož zahajati na

mokraške diskuzije, je začel biti surov proti njej ter da mu je od takrat vsaka druga ženska bolj pri srcu kakor ona! No, pa kaj se hoče, saj to je stara navada »Laži-Napreja«, da kadar stori kak socialni demokrat kaj kaznjivega, da ga proglasi za klerikalca, ali pa vsaj piše, da ni bil socialni demokrat.

Neki vojak iz Idrije nam piše: Ko sem se peljal z dopusta dne 5. junija iz Idrije v Logatec s pošto, prisede v Godoviču neka ženska, katere pa nisem poznal. Jaz kakor vojak sem takoj nagovoril žensko, ona se pa tudi takoj poda v pogovor ter sva govorila do Hotedršice celo kakor kak fant in njega ljubica. Ko se pripeljemo v Hotedršico, stopim z voza ter grem v gostilno na en kozarec vina, kar pride tudi ženska za mano ter celo pije pri meni. Ko grem nazaj na voz, pa izvem, da ta ženska ni res gospodična, kakor sem jo imenoval, ampak soproga nekega rudarja, pristnega socialnega demokrata, tudi izvem, da je rekla drugim, ki so se tudi peljali z isto pošto: ali ga imam za smolo. Ko pride ona nazaj na voz, ji rečem o gospa. Ona pa reče: jaz nisem še gospa, sem gospodična. Peljemo se nekoliko iz Hotedršice ter pridemo do hiše, v kateri so omenjene žene štariši; jaz ji rečem: adijo gospa. Ko me sliši neki mož, ki stanuje v bližini, reče: Ta gospa je bolj potrebna za v Idrijo, kakor Rejcova. — Tukaj sem spoznal, koliko je spoštovana ona gospa v svojem rojstnem kraju in kako izobrazbo uče socialni demokratje svoje žene, da se norčujejo iz ubogega vojaka, obenem pa tudi vidim, koliko drže socialno-demokraške žnee na svoje dobro ime.

Trbovlje. Pri tukajšnjem rudniku terorizem vedno bolj razsaja. Pred enim mesecem je sedanji rudniški ravnatelj Heinrich kar naenkrat 50 rudarjev z dela spodil, ko pravzaprav ni imel nobenega vzroka. Med odpuščenimi je bilo tudi mnogo siromaških družin z majhnimi otročki. Res solze so marsikaterega polile, kdor je videl na cesti vrženo siromaštvo. Pa komaj je en mesec pretekel, odpovedalo je nad 50 samih pridnih in močnih rudarjev svoje delo, in ako bo to tako naprej šlo, slišati je, da bo še mnogo mladih rudarjev odšlo, ker si ne marajo v tukajšnjih jamah svojega zdravja pokvariti, ker tukajšne jame so za krododile, ne pa za človeka! Rudar, ki tukajšnih jam ne pozna, ne more verjeti, kako lahko si delavec za vedno svoje truplo pokvari. A kaj je podjetniku za enega delavca, saj je pri bratovski skladnici zavarovan, ako se bo pohabil, mu dajo pa penzijo ali ga pa na cesti postavijo in potem se more pač toževati za svoje pravice, kakor imamo ravno sedaj nekaj takih slučajev. Žalibog, imamo moze pri bratovski skladnici in imamo delavske zastopnike, pa vsi ti moze ne ganejo z nobenim mezinem, je prav tako, kakor se je neki mož, kateri je za obojno izvoljen, izrazil: sam sebe more človek najraje imeti! To je res mož, kaj?

S. k. izobraževalno društvo Zgornja Šiška priredi v nedeljo popoldne, 26. t. m. v Zgornji Šiški v Zajčevi gostilni veselico. Krščansko-socialno delavstvo pohiti mnogoštevilno k veselici, ker je v društvu organizirano tudi lepo število našega delavstva in mlado, prepotrebno društvo zasluži vsestranske podpore.

Selo. Izobraževalno društvo na Selu opozarja vsa cenjena društva, prijatelje in somišljenike, da priredi dne 3. julija t. l. vrtno veselico. Prosimo, da že sedaj vsak po možnosti agitira, da bo udeležba sijajna. Natančen spored objavimo.

Komet. Veliko se piše o raznih kometih in drugih, nam delavstvu nasprotnih prikaznih. Tudi v ljubljanski predilnici nismo ravno zadnji s kometom, ki ima pa namesto repa predolg jezik. Že nekako pred štirimi leti smo izročili gospodu ravnatelju prošnjo, v kateri smo navajali neko osebo zaradi grdega obnašanja in govorjenja, da naj se temu stori konec. In res bil je uspeh, a le za malo časa. Ker pa takrat nismo pisali za javnost zaradi tega, ker smo bili še premalo organizirani. Danes nam pa ni treba nič več skrivati, kdo nam dela krivico. Neki rdeči predelavec A. Brajer dela posebno delavkam toliko krivice z raznimi grdimi besedami (ki se jih sramujemo opisati), da je že preveč našega potrpljenja in solza. Mi smo organizirani in z organizacijo hočemo ustaviti solze, braniti našo delavsko čast nasproti ljudem, ki je njih geslo: Zelodec je naš Bog. — Omenili smo že, da smo organizirani, in sicer v strokovnem

društvu, in zadnji čas se delavstvo organizira v najbolj potrebnem in koristnem društvu v Jugoslovanski strokovni zvezi. Da se pa tudi proti tej organizaciji dobijo nasprotniki, to je že preveč. Posebno se odlikuje s protiagitacijo neka odpadla delavka Urša R. Za danes samo kratko: a) Ako se v strokovni organizaciji ljubljanske predilnice denar ne meče proč, si morebiti nasprotnik društva; b) delavke morejo biti vse tako zaručane, kakor je omenjena Urša ali drugi komet; c) škodovati posamezni osebi ali skupni organizaciji je hinavščina in strah proti samemu sebi. — Toliko za danes. In ako ne bode še konca pri teh dveh kometih, ne bomo več molčali in prikrivali srd, ki raste od dne do dne nasproti izdajicam? ...

Sava. Zadnji »Naprej« laže na najostudnejši način o nekem odborniku skupine Jugoslovanske strokovne zveze. Z imenom na dan! Ako dokažete, da niste lagali, dobite lepo nagrado. Pravite, vsak pometaj pred svojim pragom; no, socialni demokratje jako dobro pometate, pa namesto z metlo, z ženami, ki jih mečete čez prag. Ako hočete, Vam mi v prihodnji številki postrežemo z imeni.

Jesenice. Gospodo okoli »Rdečega Praporja« si je lotil grozen strah. Pravijo, da se klerikalci pridno gibljejo na Jesenicah. Kaj moremo za to, če delamo škodo socialnim demokratom, ker jih delavstvo zapušča ter prestopa v naše vrste. Jako jokajo, ker naše društvo napreduje. Ali delavstvo izpregleduje. Repenčijo se na g. zdravnika in deželnega poslanca Zajca, ker hodi na Jesenice. Pa g, dr. Zajc ima srce za delavca ter dela veliko brez vse plače. Ne vozi se pa na Jesenice v drugem razredu, kakor se je vozil n. pr. g. Ante Kristan v Trzič. Zaradi tega jih pa tako boli, ker dr. Zajc in Škubic ne delata za denar, kot tisti, ki imajo glavno besedo pri socialni demokraciji. Kar vsaka številka »Napreja« in »Rdečega Praporja« prinaša v jeseniških novicah, da strokovno društvo propada. Jeze se posebno nad tem, ker naša društva dajejo podporo v boleznih, ker tega pri socialnih demokratih ni. Za naše krone prav milo zdihujejo. Le mirni bodite, pa za svoje kronice se malo pobrigajte. Ker mi nimamo navade, da bi za člane agitirali po časopisih, pa naši rdeči ta posel opravijo. Kadar napadajo strokovno društvo, takrat vselej več članov pristopi k našim organizacijam. Le tako naprej; ne bodete še pili pogrebščine po našem strokovnem društvu. Koliko pa vaša društva, ki toliko delavcem koristijo, dajejo podpore v boleznih? Gospoda okoli »Rdečega Praporja« in »Napreja«, ali se še spominjate, kako ste nas napadli zaradi Pušavke, ko smo jo podpirali v boleznih in ob smrti moža? Kako pa vi podpirate ženo, kateri so moža v deželno bolnišnico odpeljali? Ko bi od socialnih demokratov žvela, bi morala kmalu umreti. Prej je bil dober, ko je delal, a sedaj jih več ne poznate. Le z napadi in vašimi lažmi na dan, potem opišemo ta slučaj natančno, ki je za rdeče bratce precej popopran.

Prometna zveza.

Naznanilo vsem članom »Prometne zveze«!

Članom »Prometne zveze« se daje na znanje, da je za mesec julij plačati 15 smrtnih slučajev, a 5 vinarjev za sledeče umrle člane: 1. Jožef Schilder, Floridsdorf. 2. Wilhelmine Kieber, Feldkirch. 3. Mathias Eichinger, Bischofshofen. 4. Franc Walwoda, Linc. 5. Katarina Angerer, Neuhofen a. Kr. 6. Anton Buchinger, Gaisbach. 7. Alois Hürkel, Dunaj. 8. Lorenč Lukanič, Škofja Loka. 9. Frančiška Mohar, Zatična. 10. Leopoldina Peschek, Dunaj. 11. Ivan Arlang, Lienz. 12. Jožef Hlinka, Mistelbach. 13. Anton Brendtner, Št. Ilj. 14. Franc Mücke, Floridsdorf. 15. Jožef Mayer, Št. Ilj. — Torej skupno je plačati za 15 umrlih članov 75 vinarjev. Z udniš 1 K 45 vin.

Ljubljana, dne 20. junija 1910.

Koleša, tč. predsednik.

Prva zastava »Prometne zveze«. Krajna skupina Jedlesec pri Dunaju »Prometne zveze krščanskih železničarjev v Avstriji« je prva med vsemi v celi državi, ki si je omislila svojo zastavo. Zastavo bodo cerkveno blagoslovili 18. avgusta na cesarjev rojstni dan ob navzočnosti številnih pristašev.

Zahvala. Podpisani izreka slavnemu vodstvu »Prometne zveze« za mu podeljeno

vsoto 200 kron kot odpravnino (mrtvaščino) za njegovo umrlo nepozabljeno soprogo Ano Kralič kakor tudi vsem onim, kateri so izkazali sožalje, izrekam najiskrenejšo zahvalo. Ivan Kralič. Ljubljana, 18. junija 1910.

Z Bohinjske proge. V nedeljo, dne 26. t. m. priredimo kršč. soc. železničarji veselico s sledečim sporedom. Zjutraj ob 7. uri sv. maša na Bohinjski Beli. Ob 9. uri odhod v jamo pod Babji Zob. Popoldne ob 3. uri veselica, igra in potem prosta zabava v hotelu Babji Zob pri kolodvoru. Opozarjamo vse naše somišljenike in prijatelje na izlet v jamo, ker ta jama je velikega pomena. Vstop v jamo je ta dan prost, le voditelju bo treba kaj dati. Vabimo Vas, da se v obilnem številu udeležite te naše prireditve. Kdor bi slučajno ne dobil vabila, naj ga to nič ne ovira. Torej v nedeljo 26. t. m. vsi naši somišljeniki na Bohinjsko Belo, ne bo Vam žal. Dne 3. julija pa se bomo zbrali v Bohinjski Bistrici, kjer bomo imeli shod. Na shodu bo poročal gospod državni poslanec Gostinčar in pa naš gospod deželni poslanec Ivan Piber. Shod obeta biti mnogoštevilno obiskan. Vabimo Vas že sedaj vse naše somišljenike iz cele Gorenjske in pa tam iz baške doline. Somišljenike iz Bistrice pa opozarjamo, da do tačas vse potrebno ukrenejo. Somišljeniki železničarji! pridite v obilnem številu, pripeljite seboj tudi svoje soproge. Kdor še ni videl krasnega Bohinja, ima sedaj priložnost, ne bo Vam žal.

Ne pozabite, da je treba delati na vso moč za Vaše glasilo »Našo moč«. Čim več naročnikov, tem večji vpliv bo imelo Vaše glasilo.

ta je prijatelj naš pravi,
Ki nas krepi,
Da smo čvrsti in zdravi!

Krepčilo želodca,
potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost	liter K 2.40.
Kabinetna kakovost	" " 4.80.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Svarilo pred ponaredbami.

A. ŽIBERT

* LJUBLJANA *

PREŠERNOVA ULICA

PRIPOROČA SVOJO VELIKO

ZALOGO ČEVLJEV

DOMAČEGA IZDELKA.

**Veliki nakup zniža ceno
Veliki promet
omogoči veliki nakup**

Vsled tega gledam edino na veliki promet in prodajam blago po najnižjih cenah. Ne visoke cene, ampak veliki promet je moj dobiček, ker se blago hitreje proda, stranka je zadovoljna ker sveže blago po ceni kupi. Pri nakupu manufakturnega (gvaninega) blaga dobi se za moške ali ženske fino ali prosto blagovno-life se poslužiti tverke

R. Miklauc

Ljubljana, Stritarjeva (Špi-talska) ulica 5, to je glavna trgovina. Podružnice tverdke so: Pri Skofu, Pogačarjev trg (Sadni trg) v veliki mestni hiši Pri Miklavžu, Medena

ulica

V vseh teh trgovinah se bode te prepričali v veliki zalogi blaga vseh vrst v nizkih cenah in pri-jazni postrežbi

Pazite natančno na imenovane tverdke!

Na deželo se pošiljajo vzorci pošnlne prosto

Velika zaloga! Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin, pri-četih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih čipk, vstavkov, svile, volne, bombaže i. t. d.

Velika izbira drobnega in modnega blaga: rokavic, nogavic, ovratnikov, kravat i. t. d. Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb. - Primerna darila za godove in druge prilike -

Priporoča se z velespoštovanjem

FR. MERSOL, Ljubljana, Mestni trg 18.

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri naj-novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštna in zanesljiva.
Cene najnižje.

Gričar & Mejač

:: Ljubljana ::

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke

:: novosti ::

v konfekciji za dame

Lekarna „PRI KRONI“ M. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste

priporoča sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bole-činam, steklenica 20 vin., 6 ste-klenc 1 krono.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepilno in slast do jedi po-spešujoče sredstvo, steklenica 40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 vin., 6 steklenic 2 kroni 50 vin.
Kapljice proti zobobolu, ste-klencia 20 vin.
Mazilo zoper pege, lonček 1 K.
Obliž za kurja očesa, brada-vice in trdo kožo, mala škat-lijca 50 vin., večja 1 K. 20 vin.
Odvajalne kroglice, škatlijca 80 vin.
Posipalni prašek, proti ognji-vanju otrok in proti potenju nog, škatlijca 50 vin., 6 škatljic 2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju po ndih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstranitev kurjih oces, bradavic in trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odva-jalno, krepilno in slast pospe-sujoče sredstvo, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrstno pripo-moček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 50 vin., in 4 krono 80 vin.
Železnate kroglice, proti ble-dici (Bleichsucht) mala škatlijca 70 vin., velika 1 krono 80 vin.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

Samo 6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekmorska družba.

Veljavne vozne liste (Sifkarte) za francosko linjo čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. SMARDA

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v novi hiši »KMETSKÉ POSOJILNICE« nasproti gostilne pri »FIGOVCU«.

Matej Orehek :: Ljubljana

prodajalna v lastni hiši Kolodvorska ulica 26

Največja izbira raznovrstnega blaga kot: izgotovljenih oblek domačega izdelka, velika izbira klobukov in čepic, vseh velikosti obuvala, perila, ovratnic, kov-čekov za izseljence, srebrnih ur in ve-rižic in vseh galanterijskih predmetov priporočam

50% prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, sladkorju in kavi; **kri, moč, zdravje** dosežete in ohranite, ako pijete

SLADIN

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi vsak knjižico brezplačno

v lekarni Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet v l. 1908 čez 72 milijonov K.

Lastna glavnica kron 420.537.92

Stanje vlog čez 20 milijonov K.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8, pritličje v lastni hiši nasproti hotela »Union« za franč. cerkvijo

prejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure 4¹/₂ 0 brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po 4¹/₂ 0 od vsakih 100 kron čistih 4.50 na leto. Hsantilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolaganje.

Dr. Ivan Sušteršič, predsed. Josip Šiška, stolni kanonik, podpred. Odborniki: Anton Belec, posest., podj. in trg. v St. Vidu n. L. Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. posl. Anton Kobi, posest. in trg. Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposest. v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posest. in blag. »Ljudske posojil.«, Ivan Pollak ml., tov. Karol Pollak, tov. in posestnik v Ljubljani. Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19 sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure po 4³/₄%, to je: daje za 200 kron 9 kron 30 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r., predsednik. podpredsednik.

**Ivan Jax in sin v Ljubljani
Dunajska cesta št. 17**

priporočata svojo bogato zalogo ::

voznih koles

Šivalni stroji za rodbino in obrt

